

РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Нескуба Т.В.

Українська державна академія залізничного транспорту

У статті запропоновано дослідження щодо особливостей діяльності залізничного транспорту в умовах глобалізації. З'ясовано, що підвищення транзитного потенціалу України пов'язане з вирішенням основних проблем в функціонуванні транспортно-логістичного комплексу країни. Оскільки залізничний транспорт виконує найбільшу частку транзитних перевезень вантажів через територію України, то підвищення потенціалу його розвитку в майбутньому сприятиме налагодженню зв'язків з сусідніми країнами та зростанню експортного потенціалу.

Ключові слова: глобалізація, транзитний потенціал України, підвищення ефективності співпраці залізничного транспорту України з сусідніми країнами.

Постановка проблеми. Розвиток економічних відносин в сучасному ринковому середовищі загалом забезпечується інтегруванням діяльності міжнародних компаній. Одним з головних чинників розвитку глобалізаційних процесів виступає транспортна система, що забезпечує стабільне та ефективне функціонування світового господарства. Таким чином, визначення глобального аспекту в розвитку потенціалу залізничного транспорту України в міжнародних перевезеннях є необхідною умовою забезпечення сталого функціонування транспортно-логістичного комплексу та економіки держави зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі розвитку транспортної системи в умовах глобалізації присвячено наукові роботи Рибчук А.В., Захарової О.В., Стукало А.В. та ін. Авторами визначені основні чинники, що впливають на розвиток транспортної системи в умовах глобалізації [1, 3], висвітлено проблеми розвитку міжнародних відносин на основі аналізу транспортних систем світу [2], наведено тенденції функціонування та удосконалення транспортної системи світу в умовах глобалізації [4].

Проблема впливу міжнародної економічної складової на розвиток залізничного транспорту України висвітлюється в наукових працях таких вчених, як Кучерина Л.А., Орлова В.М., Савчук І.та ін.

В науковій роботі Кучериної Л.А. з'ясовані економічні вигоди ефективної діяльності залізничного транспорту на міжнародному рівні та зазначено, що ефективний розвиток залізничного транспорту є необхідною умовою для забезпечення статусу України як великої транзитної держави [5].

Вплив експортної орієнтації на основні тенденції розвитку залізниць України за роки незалежності досліджено в науковій роботі Савчук І. [7]. Автором доведено, що зростання експортної складової в міжнародних залізничних перевезеннях призводить до зростання обсягів вантажопотоків та пасажиропотоків. Подальший розвиток транзитного потенціалу

України пов'язаний з вирішенням багатьох питань в функціонуванні залізничного транспорту.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. В умовах глобалізованого середовища необхідним є визначення основних напрямів розвитку міжнародних перевезень залізничним транспортом та вирішення питання стосовно підвищення транзитного потенціалу України.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою даної наукової роботи є визначення основних проблем функціонування залізничного транспорту України в умовах глобалізації та визначення шляхів його розвитку з метою підвищення транзитного потенціалу держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні тенденції розвитку світового господарства свідчать про поступовий перехід до єдиної, взаємозалежної світової економічної системи. Процес зміщення у напрямку створення більш інтегрованої та взаємозалежної світової економіки і є глобалізацією.

Оскільки, головними складовими процесу глобалізації є глобалізація ринків та глобалізація виробництва, тому роль транспортної складової в забезпеченні поширення даного процесу виступає однією з головних.

Необхідно зауважити, що на сучасному етапі розвитку світової економіки основною функцією транспорту є не тільки опосередкування усіх обмінних процесів, а й поєднання виробничих ресурсів у наднаціональному відтворювальному процесі і реалізація товарів та послуг на світовому ринку. [2]

Потенціал різних видів транспорту в умовах глобалізації формується за рахунок стану, тенденції, динаміки і структури розвитку світової торгівлі товарами, відповідно до якої формується попит та той чи інший вантажопотік на світових ринках та, як наслідок, визначається обсяг попиту на послуги з перевезень певними видами транспорту. [3] Впровадження системи контейнерних перевезень, яка вирішила проблему перевантаження з одного виду

Таблиця 1

Аналіз транзитних перевезень вантажів різними видами транспорту в Україні за 2009-2013 роки

Вид транспорту	2010		2011		2012		2013	
	тис. т	у т.ч. %	тис. т	у т.ч. %	тис. т	у т.ч. %	тис. т	у т.ч. %
Залізничний	44511,8	84,1	48669,5	83,8	409401,1	85,5	32983,0	80,7
Автомобільний	4649,1	8,8	5011,2	8,6	4850,0	10,1	5585,0	13,7
Повітряний	1,58	6,9	2,81	6,7	2,99	3,4	0,77	3,7
Водний	3660,4	0,003	3912,1	0,005	1645,3	0,01	1521,5	0,002
Інше	90,64	0,2	527,8	0,9	477,1	1,0	787,1	1,9
Всього (без урахування трубопроводного)	52913,5	100,0	58123,4	100,0	47915,5	100,0	40877,4	100,0

Джерело: розроблено автором за даними [9]

Аналіз основних технічних характеристик залізничного транспорту країн, що межують з Україною

Характеристика	Польща	Румунія	Російська федерація	Україна
Експлуатаційна довжина, тис. км.	19,4	11,3	86,0	22,1
Ширина колії, мм.	1435	1435 (1520, 1000)	1520	1520
Експлуатаційна довжина електрифікованих ліній від загальної довжини, %	60,9	32,2	50	7,7
Рід струму	Постійний (3кВ)	Змінний (25 кВ 50 Гц)	Постійний (3 кВ), змінний (25 кВ 50 Гц)	Постійний (3 кВ), змінний (25 кВ 50 Гц)

Джерело: розроблено автором

транспорту на інший, забезпечило створення ефективною транспортної взаємодії та використання усіх видів транспорту при перевезенні вантажів через територію декількох країн.

Транзитний потенціал України визначається вигідним географічним положенням на євразійському континенті. Це створює для України передумови для отримання більших переваг від глобалізації у разі забезпечення динамічного розвитку та реалізації потенціалу транспортної інфраструктури. Слід зазначити, що Україна має спільні кордони з шістьма країнами Європи та Російською Федерацією. Таким чином, територія України є транстериторіальною зоною і характеризується високим коефіцієнтом транзитності.

Аналізуючи транспортні вантажопотоки через територію України за 2009-2013 роки (таблиця 1) можна зробити висновок, що основна доля перевезень приходить на залізничний транспорт, що доводить важність розвитку його потенціалу та необхідність належної уваги до проблем функціонування.

Аналіз основних характеристик залізничних систем сусідніх з Україною країн доводить, що основні проблеми функціонування залізничного транспорту в умовах глобалізації виходять з існування різних систем залізничних сполучень, які відрізняються шириною залізничної колії, розмірами локомотивів і вагонів, умовами перевезень (таблиця 2).

Таким чином, основні відмінності залізничного транспорту України від залізниць сусідніх країн полягають в:

- технічних (ширина колії, рід струму електрифікованих ліній та інше);
- політичних (участь Румунії та Польщі в Європейському співтоваристві),
- економічних (рівень розвитку економіки);

- правових положеннях (використання різних тарифних політик).

Виходячи з вищевказаного можна зробити висновок, що пріоритетні шляхи підвищення ефективності співпраці українських залізниць з сусідніми країнами на сучасному етапі полягають в:

- збільшені обсягів електрифікації залізничних колій та приведені технічних показників до рівня європейських країн;
- впроваджені електронного документообігу при транзитних перевезеннях, особливо з адміністраціями залізниць країн-учасників ЄС;
- розвитку сучасної системи транспортно-логістичних центрів та мультимодальних перевезень, основу яких мають становити контейнерні та контейнерні потяги.

Оскільки, транспортна система – одна зі складових успіху та неодмінних атрибутів сучасної держави, до неї повинні пред'являтися високі вимоги щодо якості, регулярності та надійності транспортних зв'язків, збереження вантажів і безпеки перевезення пасажирів, термінів і вартості доставки.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Рівень транспортної системи держави – одна з важливіших ознак її розвитку. Необхідність у високорозвиненій транспортній системі обумовлена початком інтеграції України у світовий економічний простір та зайняттям гідного місця серед високорозвинених держав. Цей процес неодмінно призведе до зростання обсягів товарообмінних операцій між країнами, а відповідно і до розвитку залізничного транспорту. Особливості співпраці залізничного транспорту України з адміністраціями залізниць кожної окремої сусідньої країни становить перспективний напрям подальшого дослідження.

Список літератури:

1. Стукало А. В. Сучасні тенденції глобалізації ринку транспортних послуг / А. В. Стукало // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління / Держ. екон.-технол. ун-т трансп. – К.: Вид-во ДЕТУТ, 2014 – Вип. 27 – С. 42-46.
2. Рибчук А. В. Проблеми розвитку міжнародної виробничої інфраструктури в умовах глобалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_others/rybchuk2.htm – Назва з екрану.
3. Захарова О. В. Глобальні чинники розвитку потенціалу світової транспортної системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://soskin.info/userfiles/file/2012/EC%2009_10_2011/Zakharova.doc – Назва з екрану.
4. Рибчук А. В. Глобальні тенденції розвитку світової транспортної системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2008dec/1_ribchuk.php – Назва з екрану.
5. Кучерина Л. А., Державне регулювання розвитку залізничного транспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2391> – Назва з екрану.
6. Орлова В. М. Європейська транспортна політика: орієнтири для залізничного транспорту України / В. М. Орлова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 31. – С. 52-56.
7. Савчук І. Вплив експортної орієнтації залізничного транспорту України на його розвиток за роки незалежності / І. Савчук // Економіка України. – 2012. – № 7. – С. 36-44.
8. Гриффін Р. Міжнародний бізнес / Р. Гриффін, М. Пастей. 4-е изд. / Пер. с англ. под ред. А. Г. Медведева. – СПб.: Питер, 2006. – 1088 с. – ISBN 5-469-00274-8.
9. Офіційний сайт державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua. – Назва з екрану.

Нескуба Т.В.

Украинская государственная академия железнодорожного транспорта

РАЗВИТИЕ ПОТЕНЦИАЛА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Аннотация

В статье предложено исследование особенностей деятельности железнодорожного транспорта в условиях глобализации. Установлено, что увеличение транзитного потенциала Украины связано с решением основных проблем в деятельности транспортного комплекса страны. Поскольку железнодорожный транспорт выполняет наибольший процент транзитных перевозок грузов через территорию Украины, то повышение потенциала его развития в будущем будет способствовать налаживанию связей с соседними странами и росту экспортного потенциала

Ключевые слова: глобализация, транзитный потенциал Украины, повышение эффективности сотрудничества железнодорожного транспорта Украины с соседними странами.

Neskuba T.V.

Ukrainian State Academy of Railway Transport

CAPACITY DEVELOPMENT OF RAILWAY TRANSPORT OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Summary

The article prompted a study features rail transport in the context of globalization. The favorable geographical position of Ukraine promotes high transit potential. Increase the transit potential of Ukraine is connected with the major problems in the activities of the transport sector of the country. For transport complex is the basis of the national economy. Analysis of the transit of goods, presented in the article, found that rail carries the highest percentage of transit goods through the territory of Ukraine. Thus increasing the potential for its development in the future, will facilitate links with neighboring countries and the growth of export potential.

Keywords: globalization, the transit potential of Ukraine, improves the efficiency of railway transport of Ukraine cooperation with neighboring countries.